

ok. 1, 25

DE CANUS
ORDINIS PHILOSOPHICI
IN
ACADEMIA VVITTEBERGENSI,

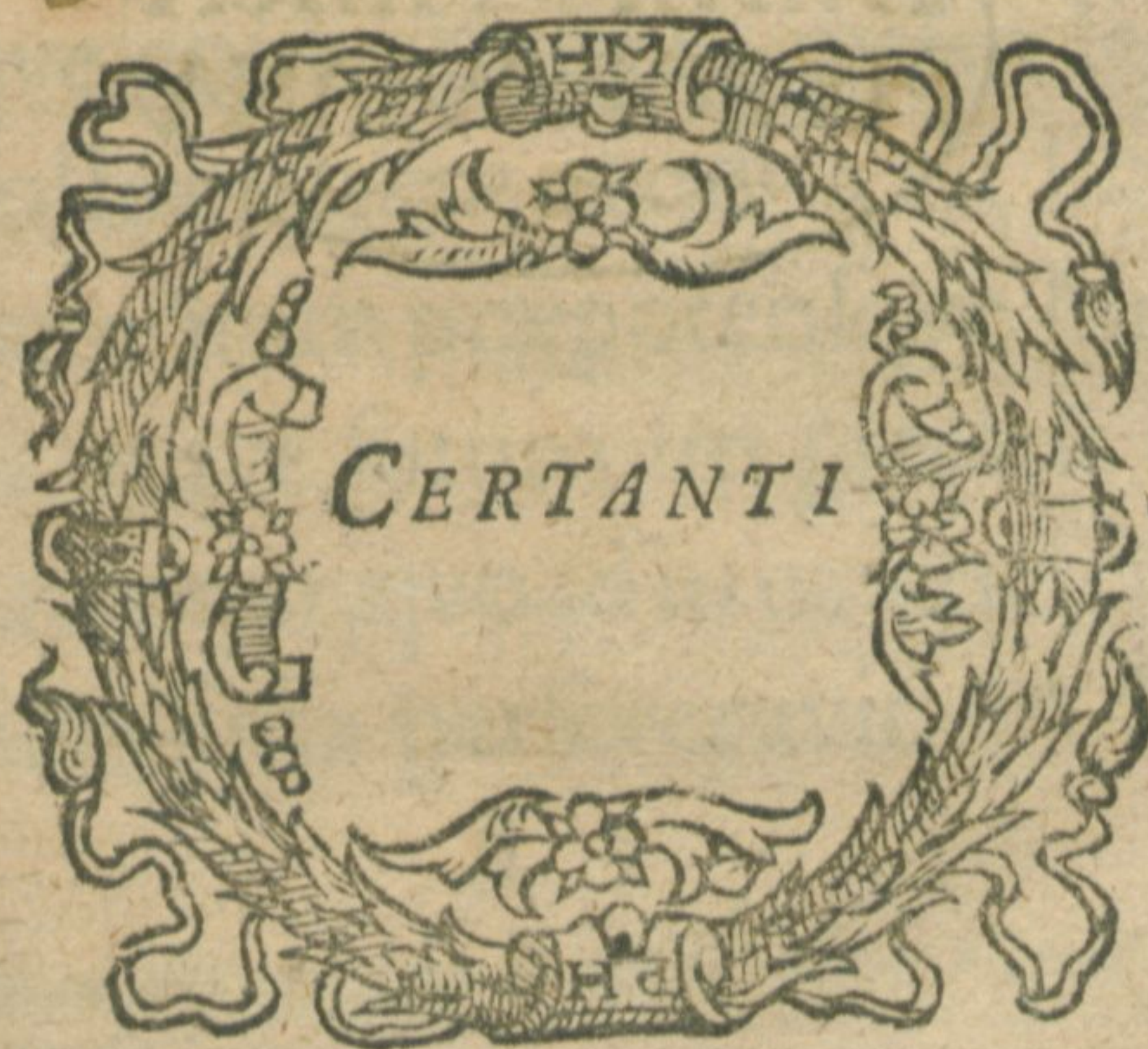
*De melata post Empora
Lambi M. in melius
Saxonice facie*

II n
2963

CONRAD SAMUEL
SCHURZFLEISCH,
PROF. PUBL.

Philosophiæ & Libe-
ralium Artium Candidatis
S. P. D.

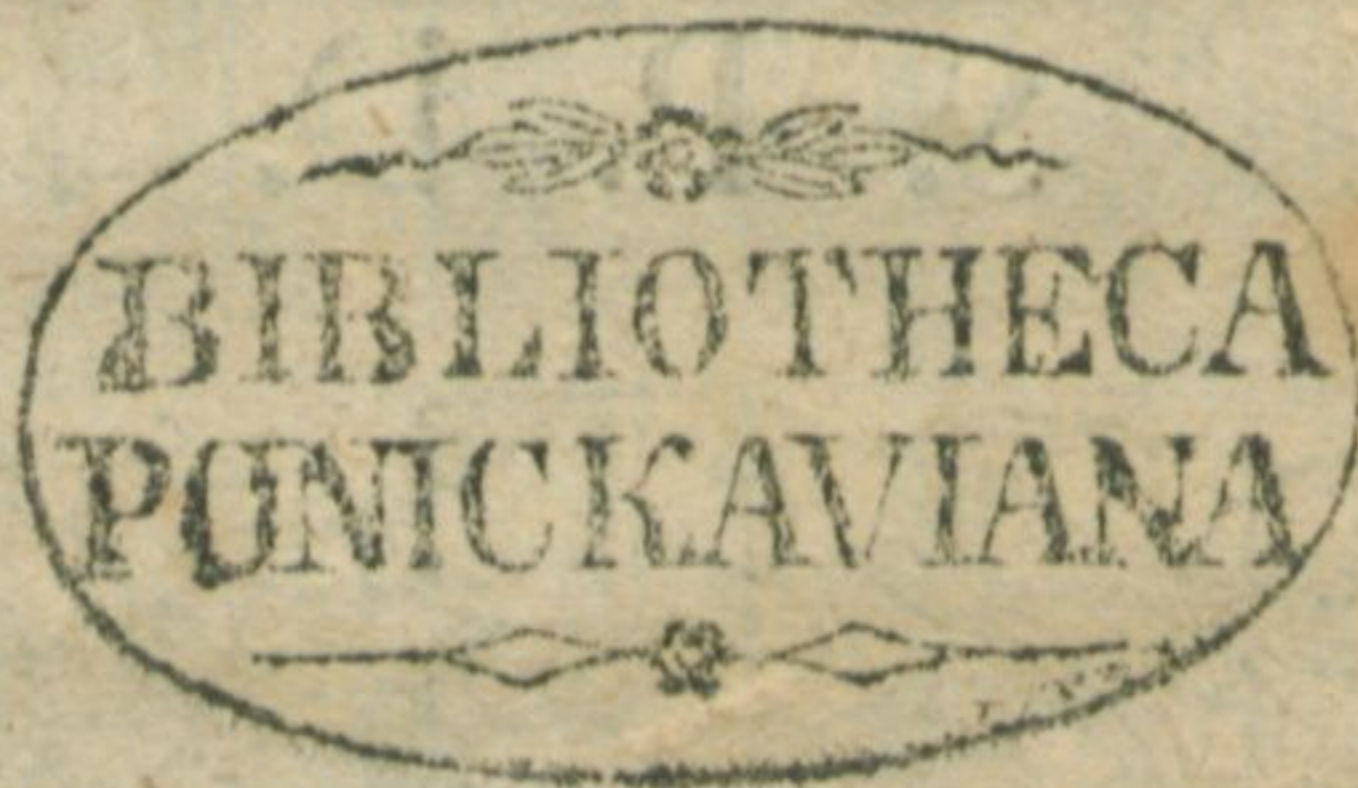
de Germania

Literis MATTHÆI HENCKELII, Acad. Typogr.
ANNO M D C LXXVI.

(X 1883943) C. 5.

te
de
ge
ex
ex
pi
ri
ut
bu
re
st
fo

Ch

GERMANI prius bello, quam literis florere, & postquam his etiam ornare se atque instruere coeperunt, non tamen omnes aequaliter, nec uno eodemque tempore insigne hoc perpetuumque ingenii decus sibi compararunt. Prisca enim illa gens, contenta rebus, quas ratio haudquaquam excultissima praescripserat, fretaque militarium exercitatione virtutum longissime à studiis sapientiae se disjungebat, & multò antè rectis moribus honestaque consuetudine, quam legibus utebatur. * Postea sensim erudita est liberalibus artibus, & aeternum praepotensque Numen religiosè coluit, atque summum pietatis industriæque fructum cepit, quoad in ea doctrina disciplinaque sanctissima perseveravit. ** Ea ve-

A 2

rò

* Tacitus German. cap. 19. idem de Gothis dicitur apud Isidorum Chron. Goth. Era D IIII.

* * Irenaeus Polycarpi discipulus adversus haereses lib. 1.

cap. 3. à quo memorantur αὶ ἐν Γερμανία ἰδρυμένη ἐκ-
κλησία (Ecclesiæ in Germania constitutæ) consentit Tertullianus,
primus inter Latinos patres scriptor, qui cum Ireneo ex II. seculo in
III. initia se porrigit, libro adv. Judæos cap. 7. Non ea Germania no-
tione, quâ magna sive trans-rhenana, quæ tunc planè barbara fuit,
& reconditas literas religionemq; veram ignoravit, comprehenditur,
sed qua figurâ quadam loquendi tantùm denotatur Germania Cis-
rhenana, Romanisq; obnoxia (unde & Germania Romana nomina-
tur, ut à barbara, & qua trans-rhenum iacet, distingvatur) & ad O-
rientem sita, propter quam causam sequioribus temporibus cœpit ap-
pellari regnum Orientale sive Austriæ, non ejus, quæ Ungaris adhuc
barbaris erepta, quæq; olim Ducatui Norico clientelaris fuit, Gott-
frid. Viterbiens. Chron. part. 17. p. 471. Erisingens. Chron. lib. 6. c.
15. Otto Sanblas. cap. 6. sed quæ paulo nomine producta Austrasia
aliàs, ac ævo Carolovingico regnum Lothariense dicta est, Otto Eri-
sing. chr. lib. 6. cap. 1. ex quo corrigenda est genealogia B. Arnulphi,
cujus auctor à Lothario imperatore censet esse dictam. p. 220.

rò laus primò duntaxat ad eos pertinuit, qui
Cisrhenanas Germaniæ oras, quondam Galliæ
attributas, & Belgicam I. Rætiamqve II. No-
rico finitimam incoluerunt, & animos ad ar-
ma pariter atqve sacra promptos habuerunt.
Haud facilè quisquam dubitat, eorum nume-
ro fuisse Maguntiacenses, Argentoratenses,
Vangiones, Nemetes, Ubios, Tungros, Trevi-
ros, partemqve Alemannorum. *** Serius e-

*** Alemannos, quos nullo certo loco habitasse, auctor est
Gaspar Barthius, animad. in Guiel. Brit. lib. 1. 147. Arnobius, cum
scriberet, contra gentes, affirmavit, institutos esse ad cœlestem cultum,
non

non universos atque singulos, de quibus id nemo nisi ineptissime dixerit, sed qui in Galliae Belgicae solo ad sinistram Rheni ripam, ac Danubium inter atque Lycum habitabant. Quo tempore Alemannos non desisse esse Germanos, fidem sane facit *El. Vopiscus in Proculo*. Sed quo auctore primo Germaniae allatum sit religionis lumen, nunc non inquiri, neque ignoro tamen, *Crescentio & Materno id ferri acceptum, apud Gasp. Bruschiu de German. episcopat. Petrum Mersseum in Archiepiscop. Mog. & Colon. Chronicon Nussiense à principio, Arnoldus Mesbovius de orig. & progressu defect. Hermanni Archiep. Colon. De Treveris, apud quos Imperatorum Graeco-Romanorum domicilium & numaria officina fuit; vid. Johannes Scheckmannus, atq; ex eo Guil. Kyriander comment. de Aug. Trevir. part. 3. Cetera antiquitas, & Germaniae Cisirhenana Belgicaque partitio, & cognitio populorum, qui illic coluerunt, repetenda est ex Ammiano Marcellino, scriptore cordato, & versato in iis locis, hist. lib. 15. p. 100. edit. Boxh. Post quem Notitia Provinciarum Galliae in lucem exiit, quam non dubito Hieronymo esse lectam, argumento eruditarum de occupata à barbaris Gallia commentationum, quarum dum in mentem mihi venit, vel sola nunc sufficiat ejus epistola 11. Quod multum abest, quo minus de Irenaeo, Episcopo Lugdunensi dicam, cum illo aeo nondum extiterit Notitia, etsi summo viro Josepho Scaligero videatur, eam jam tum aetate Augusti imperatoris Romanorum fuisse conscriptam. Tantum addo de Argentoratensibus, qui Germaniae I. finibus includuntur, medio aeo Strazburgenses, corruptè Argentinenses vocari. Vid. *Anal. Pitboean. an. 842. confer. itinerarium Antonini, quod merito laudat Ricciolus Geograph. p. 53. (dubitat autem sine causa de ejus fide Petrus Divæus Gall. Belg. T. 1. p. 357. 359.) & Notitia paulo ante allegata.**

nim Burgundiones, **** postquè hos Franci, ac transrhenani omnes ab ea caligine tene-

**** *Paulus Orosius hist. lib. 7. c. 32. A quo in ratione temporum disident Socrates, & supplementum historiae Eutropianae, quibus adjungatur Cassiodorus Chron. in Valentiniano: inter recentiores Johan-*

vee Gabriel Bisciola, ep. annal. Eccles. t. 1. p. 482. Sed quemadmo-
dum Burgundica Clothildis (aliis Cbrothildis) studuerit Francos à
superstitione ad verum Dei cultum revocare, præclare explicavit Gre-
gorius Turonensis, cujus antiquissima editio est Ascensiana, histor.
lib. 2. cap. 30. Nam postquam Clothildis, Chilperici Burgundionum
regis filia, Clodoveo cognomine magni illustrato, tunc à Christianis
ceremoniis alieno, eâ lege nupserat, ut sua sibi sacra liberè exercenda
maritus permetteret, eum subinde monere capit atque obsecrare, uti
susciperet partes ac religionem suam: cujus moniti dum prælium cum
Alemannis commissurus opportunè recordaretur, in summo pugnae di-
scrimine rex voto se obstrinxit amplectendæ religionis Christianæ, si
prosperè caderet consilium, victoriamq; obtineret. Quod cum ipsi
veniret usu, professus est se Christianum, & voluit sacro fonte intingi,
quo munere perfundtus est Remigius, Remorum Archiepiscopus, Tu-
ronensis lib. 2. cap. 31. cum quo conf. Chronicon Carnutense anonymi,
ex eod; Johannes Tilius comment. de reb. Gall. lib. 1. in Clodoveo I.
Non est, ut hic coarguatur fabula, quam Hincmarus Remorum avo
Carlingico Archiepiscopus aliquot post Remigium seculis tradidit,
ignotam temporum Merovingicorum scriptoribus, ignotam Turonen-
si, alioq; in fabulas proniori, & veris monumentis in solidum contra-
riam: Haud dubiè affectatione quadam singularis dignitatis, quæ
eo pacto Ecclesiæ Remensi accessura esset, consuetam. Conf. Jo. Jac.
Chiffletius disquisit. de ampulla Remensi.

brisq; emerferunt, & alii post alios in unum no-
men societatemq; cum populo Christi coa-
luerunt. Burgundionum recordatio eò mihi
nunc sanè est jucundior, quod pro ea neces-
situdine, quæ Clothildis Francorum genti con-
juncta erat, religioni proferendæ, quam posset,
operam navaret, magnopereq; cuperet, &
horta-

hortaretur Clodovæum, daret Christo nomen,
& verâ pietate mansuetudineq; imbui sese pa-
teretur. Quod postea ex Clothildis sententia
factum est, quàm Clodovæus expectatione vo-
ti, quo se contra Alemannos pugnans obliga-
verat, minimè frustratus, prosperam spei præ-
liiqve exitum comperit, eaqve adeò ipsi causa
fuit, cur dignum religione animum profiteretur.
A quo tempore Franci, quibus Clodo-
væus illustre exemplum tradidit, perpetuâ serie
reges Christianos habuerunt, & summo studio
pietateqve venerati Deum, sanctissimæ posses-
sionem doctrinæ constanter retinuerunt. Nisi
quòd ea diligentia, regnante Clothario III. ob-
solevit ferme ac evanuit, cum regibus in luxum
versis foedi mores incesserent animos, & lite-
ras religionemqve foedarent. Donec Caro-
lovingi regnum socordiâ prostratum pænè
ac perculsum instaurarent, & Saxones, indo-
mitos ante populos armis mitigarent, & vitam
moresq; eorum Christiano ritu fingerent atq;
expolirent. ***** Cujus rei memoriam con-

***** *V. annal. Franc. an. 785. annal. Pitb. Adel-*
mus

mus Benedictinus an. eodem : Eginhartus de vita Carol. M.
cap. 7. Diploma Ecclesie Osnabrugensi anno DCCCIV. con-
cessum, in quo primordia Saxonie politioribus literis exulta in-
tuemur, & prisca commutationem moris aestimamus merito & mira-
mur. Præterquam autem quòd seriò diligenterq; Græcam Lati-
namque linguas ibi doceri voluit iussitque, incubuit etiam in ornan-
dam linguam Germanicam, cujus formæ literarum jam antea qui-
dam extabant, ut legenti historiam Turonensis licet observare, lib. 5.
cap. 45. sed opera institutoque Caroli M. plus nitore ornamentique
pro captu ejus ævi accessit. Quod induxit Alcuinum, ut eum
Grammatica doctorem artis appellaret. Conf. Urspergensis, qui com-
memorat inchoasse Grammaticam patrii (Franco-Teutonici) ser-
monis, quod ex eo cum aliis repetit Abbas Stadensis. Cæterum di-
plomata, quæ sermone Teutonico scripta ejus nomine titulog; cir-
cumferuntur, nullum præsidium habent veritatis apud viros antiqui-
tatis & veteris Franco-Carolingicæ reip. intelligentes. Ac primū eorū,
quod verum quidem atq; incorruptum ego viderim, characterè Germa-
nico exaratum an. MCC XXXVI. promulgavit Fridericus II Imp. quod
rectè & instrumento pragmatico, quod hodieq; superat, convenienter
signavit Gothfridus Monachus annal. ad d. an. Ut verò non sit con-
sentaneum, quod tradidit Joach. Curæus, primum hujus scriptio-
nis Germanicæ usum imperante Carolo IV. cœpisse, annal. Siles. pag. 31.
Quamquam non ignoro, eas tabulas, quæ vulgò matricula imperii no-
minantur, vix reperiri antiquiores, quàm quæ anno M CCC XXXI.
Norimbergæ emisse sunt in lucem. Certè enim nec antiquiores per-
quirere potuit Melch. Goldastus, de regn. Boh. lib. 2. cap. 17. Nil hîc
addo de origine & primis sedibus Francorum, de quibus vid. Trebel-
lius Pollio in duobus Gallienis, post hunc Elavius Vopiscus in Aure-
liano, Ammianus Marcellinus, Juliani imp. miles, & Francie cum
primis gnarus, lib. 17. qui prodit, etiam Salios fuisse appellatos, quod
nomen undenam impositum fuerit, valde inter se disceptant scripto-
res, V. Jo. Tilius de reb. Gall. lib. 1. p. 8. Jo. Jacob. Chiffletius vind.
Hispan. c. 5. Aub. Miræus annal. Belg. p. 52. Quod etsi nunc perse-
qui mihi non est propositum, tamen colligo ex indubitatis monumen-
tis, primas eorum sedes fuisse in ora inferiori trans-rhenana; V. Pro-
copius

*copius Goth. 1. Greg. Turon. l. 2. cap. 31. ubi Clodoveus dictus est Si-
camber, neminem autem fugit, Sicambros coluisse tractum inferio-
rem transrhenanum, quod vel Sidonius epigr. ad Majorian. possit in-
dicare. Affirmat sanè Johannes Trithemius, Francorum reges
antiquitus in Tungrorum (quos vulgò cum Turingis confundunt) fi-
nibus habitasse, compend. annal. pag. 27. Postea autem mutarunt se-
des, & Galliam, Romanis ejectis, subegerunt, regionesq; ad superiorem
Rheni ripam sitas, ac à Mæno ad Unstrutum porrectas possederunt, in-
dicio natalis Caroli M. quem diploma Fuldense à Christophoro Bro-
wero divulgatum memorat prope Unstrutum fuisse.*

fervant annales, & mutatam in melius Saxonix
faciem veris auctoribus confirmant, usque eò,
ut collapsis Carolovingorum rebus, Saxonix
Principes ad libertatem excitati, eandem viam
insisterent, & non magis de republica, quàm
cultu ingeniorum cogitarent, atque hunc Al-
bis tractum, quem etiamnum colimus, Sora-
borum dominatione oppressum, suâ & imperii
causa in libertatem vindicarent. Etenim plu-
res, quàm septingenti anni jam tùm elapsi
sunt, quùm Augusti Ottones, ***** orti

***** *Helmoldus Chron. Slav. lib. 1. cap. 88. has terras, inquit,
Saxones olim inhabitasse feruntur, tempore scilicet Ottonum,
ut videri potest in antiqvis aggeribus, qui congesti fuerant super
ripas Albiæ in terra palustri Balsamorum, sed prævalentibus post-
modum Slavis, Saxones occisi, & terra à Slavis usq; ad nostra tem-
pora possessa. Describit enim terram Albi irriguam, & à Marchia, quæ
in ditione Marchionis Alberti Urfi Saxonix ducatum tunc affectantis*

B

erat,

erat, usq; huc porrectam, & coloniâ Belgicâ, quæ adjacentes huic oppido vicos implevit, nobilitatam, ut eodem loco asseverat Helmoldus, scriptor præclarus ac diligens, & quod rei caput est, testis oculatus. Non aliter ea de Belgarum in has oras profectorum colonia commentati sunt Janus Doufa, Nobilis Belga, annal. Holland. lib. 6. p. 265. Petrus Bertius Comment. German. lib. 2. c. 12. Ludovicus Persona patriâ Wittebergensis, professione Jurisconsultus, in oratione de Witteberga an. 1598. habita, & an. post 1603. prelo excusa, ac Goldasto cum primis laudata, quippe quâ de antiquitate oppidi patrii bene est meritum, nisi quod incautè in eadem scripsit, Duces Saxonie atq; Electores Wittebergæ investituram (juris inaugurationem beneficiarii) accipere ab Episcopis Bambergensibus. Non enim ab Henrico II. castrum electorale ipsum, quod dicitur Witteberga, Episcopo Bambergensi lege beneficiaria obnoxium reddi potuit, cum verè atq; indubitatè ejus oppidi origines non antè cæperint, quàm cum Ducibus Ascaniis, qui Slavos, nominatim Sorabos, quos intelligit etiam dicto loco Helmoldus, post tempora Ottonum, Wittikindeæ gentis Imperatorum, inter tractum Albis & Salarum potitos, ex his finibus exegerunt atq; deleverunt. Ævo enim Carolingorum, quo floruit Widekindus M. neq; Saxoniam, neq; Soraborum regio urbes habuit, quod verisimilis monumentis potest demonstrari, ac imposterum debet, ut inter historiam, & leves conjecturas ingeniq; lusus discernatur. Cujusmodi inveniuntur apud Pirckheimerum, virum alioqvi doctum, & Matthesium, qui vulgò non impiè quidem, sed non eruditè vicorum circumjacentium nomina ex Palestina adferunt, & frigida, cum de historia agitur, accommodationis exemplum produnt. Illud verò est extra omnem controversiam, nomina Nimeck, Bruck, Ipern, & similia ab advenis Belgis esse imposita, neq; vanè docent Persona, & Balthasar Mencius in orig. & stemmat. Ducum Sax. in Kemberga conservari hodieq; memoriam Kameraci (Kamerick) facta, ut sæpe aliàs observavimus, literarum commutatione. Præterea vetus Flemingiæ nomen, quod etiamnum in vicinia superest, traductam illam ex Belgica coloniam ab oblivione potest vindicare. V. Helmoldus d. l. In reliqua hujus argumenti parte, quæ Wittebergæ antiquitas porrigitur ultra Ascarios, ingenue Georgius Fabricius, ab incomparabili historico Caspare Peucero doctrina rerum Ascaniarum, in qua iste quidem præ omnibus Saxonie scri-

scriptoribus excellerebat, imbutus confitetur, non constare sibi, à quo Witteberga edificata fuerit, scire tamen, ante Friderici Enobarbi tempora nullo monumento, nullis tabulis, nullo codice commemorari Wittebergam, Saxon. illustr. lib. 9. p. 114. Quod sanè verum est, omnibusq; notum, qui accuratas historiae rationes tenent, neq; dissimulat Persona, opiniones, quæ in eam rem adferuntur, certis historiae fundamentis non esse innixas. Neq; ad præsidium hujus causæ valet Hermannus, quem allegat Franc. Irenicus Germ. exeg. lib. 12. col. 227. Id verò citra ullam dubitationem ex dictis sequitur, Wittebergam, quæ ævo Henrici sancti nondum condita fuit, non potuisse jure beneficiario Antistiti Bambergensi devinciri, eò magis, quòd ne tunc quidem ullus in Germania electoratus fuit, atq; adeò Witteberga, si maxime etiam tunc fuisset, non potuit esse civitas electoralis. Tum verò officia imperialia, quæ longè post institutis electoribus accesserunt, non sunt confundenda cum territoriis, propter quæ conveniunt, & in quibus herent ipsa ac fundantur. Neq; sum nescius, veris monumentis non posse probari, quòd Electores auspicio Henrici imp. beneficiario officiorum nexu (nam de electoribus per se res est manifesta) Ecclesie Bambergensi obligentur.

stirpe VVittekindi Principes superiorem Albis provinciam nominis rerumq; gestarum famam impleverunt, & Saxonum velut per coloniam huc missorum habitatione insignem, aggeribusq; validam reddiderunt. Quorum posteris hæredibusq; vitam functis in universo Saxonie Ducatu successere Billingani: partem enim, quæ cis Albim inferius jacet, & eam, quæ trans Albim ad Eidoram usque porrigitur, du-

B 2

dum

dum ab Ottone M. Hermannus † ejus condi-
tor stirpis acceperat, Princeps belli artibus præ-
clare cognitus atque illustratus. Billinganos,
quibus hoc nomen decusque additum ab Her-
manno est, excepit Lotharius II. genere Sup-
plinburgius, beneficio Henrici V. Saliqvorū ul-
timi novā dignitate tituloque auctus, & ob egre-
gia erga ipsum remque publicam merita Dux Sa-
xonie inauguratus, qui postquam dignitatis
augustæ particeps est factus, Henricum Catu-
li filium, stirpe Guelfum ††, quem posteritas
superbi cognomine distinxit, in ordinem Du-
cum allegit, & in Saxonie possessionem misit,
ac

† *Witichind. Corbej. annal. Sax. 1. p. 16. Adamus Bremensis lib. 2. hist. Eccles. cap. 4. qui eum vehementer laudat, nisi quod perperam tradit, obscuro loco fuisse natum. Quod secutus est Abbas Stadenfis. Is Luneburgi sedem habuit, arce ibi ab se condita celebris, fuitque in ejus ditione Saxonia transalbina, tractus autem Wittebergensis à Sorabis repurgatus cum cetera Saxonia ab Ottone I. Imp. qui Hermannum creavit Ducem, est retentus, Cranzius Saxon. lib. 4. cap. 16. Ineptiunt autem, qui arbitrantur, hunc primum fuisse Saxonie Ducem.*

†† *Helmoldus Chr. Slav. lib. 1. cap. 35. Albertus Stadenfis an. 1136. Comitatus Nordalbingie attributus est Adolpho Schowenburgico, Helmold. eodem lib. cap. 36. Quo pacto Saxonia inferior cis- & transalbina, quæ sub Billinganis junctæ erant, postea sunt divisæ.*

ac sancto solenniq; ritu confirmavit. Cujus
filius, Leonis nomine passim dictus †††, tan-
tam potentiae fortitudinisq; opinionem sibi
conciliavit, ut omnium animos futurorum
eventuum expectatione suspensos teneret, im-
peratoriq; Ænobarbo suspectus post fieret, at-
que tam invisus, ut judicaretur excidisse jure di-
gnitateq; Ducis, & publicâ proscriptione mul-
taretur ††††. Quibus rebus Saxoniae Duca-
tum permissu ac beneficio Ænobarbi consecu-
ti sunt Ascanii, & Sorabos, vario contumaciq;
ingenio populum, ex terris his cis & trans Albim
fitis expulerunt, ac ut auctor est Helmoldus,
Belgas à Mosa Rhenoq; accitos, in hæc saltuo-
sa irriguaq; loca receperunt, qui prompti & fre-
quentes adventarunt, terrasq; suas sub id tempus
Oceani eluvione mersas cum vicino agro vi-

B 3 cisq;

††† *In historia Henrici Leonis vid. Monachus Weingartensis
de Gvelfis, Gerhardus Præpositus Stederburgensis de Henrico Leone,
Reicherspergensis Chr. ab an. 1156. Alb. Cranzius Sax. lib. 6. cap. 10.
35. seq. Historia Agilolsingica Bucelini p. 414. conf. disp. finiente an-
no 1675. de Henrico Leone habita.*

†††† *Otto de S. Blasio cap. 24. Arnold. Lub. Chr. Slav. lib. 2.
cap. 24.*

cisq; proximis commutârunt, & plerisque no-
mina, quæ ad hunc usque diem usu & sermone
hominum firmata retinent, imposuerunt.
Quod eò minùs prætermittendum fuit, quia
hujus laudis navatæq; operæ initium ad Alber-
tum Ursum pertinet, qui præterquam quòd
hanc provinciam, quam Conradi III. Cæs. ††††
concessione belliq; titulo adeptus fuerat, nova
colonia replevit, viam quoque ad Saxoniae Du-
catum affectabat, quem primò ejus Filius Bern-
hardus auspicatò obtinuit, & sedem atque do-
micilium in hoc loco collocavit, oppidumq;
hoc condidit, & aulæ gloriâ auxit, Princeps
gente, animo, factis maximus, & Friderici Æ-
nobarbi socius adjutorq; multis magnisq; re-
bus clarus atque celebratus. Anni enim sunt
quadringenti nonaginta quinque, cum Æno-
barbus de communi Principum consilio atque
sententia in Comitibus Herbipolensibus statue-
ret, Leonis audaciam legibus esse coërcendam,
& hoc unum in graveſcentibus malis atque pu-
blicis

†††† *Helmold. Chr. Slav. l. 1. cap. 54. & supra alleg. cap. 88.
Dodechini app. an. 1139.*

blicis turbis remedium fore, ut Leo perduellio-
nis damnaretur, & Bajoariæ pariter ac Saxoniae
Ducatu privaretur. Quapropter instructa ac-
cusatio est, Leonem fiducia virium elatum, &
tot ac tantis Principatibus innixum, non per-
mansisse in Imperatoris fide, & leges judiciorum;
simul contempsisse atque violasse. Nec profe-
ctò planè innoxius Leo fuit, & Ænobarbus ejus
opprimendi quæsitam multò ante occasionem
libentissimè arripuit, cujus acerbitas atque ca-
pitale odium in posteris non inultum fuit. At-
qui verò hæc materia crescendi suppeditata est
Bernhardo, nepoti Ottonis Ascanii, atque Eili-
kes *, filia Magni, ultimi Billingorum, qui Sa-
xoniae cum civili imperio præfuerant, Ducis.
In quo curriculo gloriæ altiorisq; partæ digni-
tatis ita versatus est Bernardus, ut neque de-
flecteret temere, & majoris accessione hono-
ris, novorumq; rutæ insignium, & proprio ac
perpetuo officio munereq; Præfecti Prætorio
atq; *Archimareschalli*, ut nominant, ornaretur.

Quod

* *Abb. Stadens. an. 1137. Meibom. vind. Billing. p. 305.*

Quod non fortunâ magis , quàm prudentia
consilioq; est consecutus , & sedem hic atq; do-
micilium primus habuit , & quicquid usquam
egregium reperire potuit , huc transtulit , atque
Lovvenburgum Saxoniae transalbinæ oppi-
dum , quod deleverat Leo , à ruinis instauravit
quidem , sed VVittebergam duntaxat nostram
aulâ excoluit , & præcipuè amavit , atque præ-
sentiâ suâ nobilitavit. Ejus filius Albertus I.
non minori vigore animi res gesit maximas ,
& eo loco numeroq; fuit , ut Friderico II. Con-
radoque III. extinctis , cum res ubique specta-
ret ad motum , & Germania infelici interregno
conflictaretur , forti animo sustineret invidiam ,
& componendæ pacis causa primus cum pau-
cis crearet Cæsarem , * & Septemvirum ordini
hæc

* Anno M CC XLVI. Henricum Thuringia Landgravium
in illo temporum motu conversioneque Teutonice republice primus
elegit cum Archiepiscopis Moguntino , Coloniensi , & Principibus im-
perii officialibus , quos signat Alb. Stadenfis an. 1240 : coll. cum an.
1246. Quod perperam & præter rationes synchronismorum Alberto II.
Ascanio tribuunt Fabricius in Elect. Sax. p. 16. Balb. Mencijs or. Duc.
Sax. in eodem. Nam Stadenfis , scriptor illorum temporum , eorū
omni exceptione major , Henricum Landgravium anno 1246. ele-
ctum , & 1247. extinctum , tradit. Quo tempore Ducatus erat penes

Albertum I. Ascanium primum anno 1260. mortuum, ut consentiane scriptores rerum Ascaniarum. Electionis autem ad paucos atq; imperii officiales redactæ & una legitime turbarumq; expertis & post Rudolphi Cæsaris diplomate firmate munus primo administravit Albertus II. & vel ideò memorandus, quòd cum cæteris Principibus profanis jus designandi suffragio imperatoris recens adeptis filiam ejus connubio jungendam pacisceretur, ut colligitur ex Alberto Argentinensi Chron. pag. 100. Addatur Cranzius lib. 9. Sax. cap. 19. Ejus pleraque diplomata manuscripta venerunt in manus meas, quibus & curiæ usus, & seculi ejus indoles possunt ostendi. Certè diu ante saxum hoc volverat Pontifex, ut Electores sua duntaxat auctoritate arbitrioque instituerentur: ac resisterunt invicta constantia Principes, ut liquet ex actis Concilii Lugdunensis an. 1245. Neminem enim latent molitiones Gregorii IX. apud Albertum Stadensem an. 1240. Innocentii IV. apud Monachum Paduanum Chron. lib. 2. p. 591.

hæc daret auspicia, & permetteret Helenæ conjugii, ut strueret Franciscanis templum, & consecraret religionibus, & sepulchro designaret locum. Nihilò seciùs Albertus II. honorem atq; salutem imperii tutatus est, & quatuor Cæsares Rodolfum Habsburgium, Adolfum Nassovium, Albertum Austrium atq; Henricum Luzelburgicum suffragio suo ornavit, & primò omnium dignitatis septemviri robur firmamentumq; in tabulis Cæsareis habuit. Præterea novum atq; summum decus Saxonix adjecit, & Palatinatum, quem à

C

Saxo.

Saxonia Cisveserana abalienaverat Ænobarbus, feliciter recuperavit, atque cum Burggraviatu Magdeburgico, qui tunc apud Schrapellanam gentem esse desiit, instituto Rudolphi Cæsaris, cuius gener erat, conjunxit, & postquam tot atque tantas res ex animi sententia confecerat, in Franciscano, quod dicitur, monasterio à matre condito, primus inter Duces Saxonicos Septemviri jure præditos tumulo illatus fuit. Rudolfus I. & II. auctoritate sua Caroli IV. imperium firmarunt, & mores atque disciplinam Saxonix legibus emendarunt, ac fidem atque diligentiam Imperatori sic probarunt, ut cum multis monumentis commendata sint, tum publicis Caroli IV. tabulis, quæ etiamnum in arce hujus oppidi superant, nota testataque redderentur. In primis Rudolphus II. de posteris bene est meritus, & pari cura rempublicam, & ritus ceremoniasque majorum curavit, ac rectissimâ voluntate primarii templi fundamenta hic jecit, & ratione atque virtutibus optimis iter ad gloriam est ingressus.

Ean-

Eandem laudem & comparavit sibi & servavit
VVenceslaus, ** titulumque novi accessione
tituli auctum usurpavit, & jus atque dignitatem
Ducatus Luneburgici armis asseruit, propterea
quòd is à Carolo IV. Imper. Alberto Ascanio,
Ottonis filio, nec multò post ejus Patrueli
Rudolfo I I. VVenceslai uterino fratri,
lege beneficiariâ impertitus, & siquidem
hic sine liberis fortè decederet, in succedendi
jure confirmatus fuisset. Sed posteaquam
hic multis casibus defunctus, & diu multum-
que in castris versatus, telo ictus paulò post
diem obiit, Rudolfum III. atque Albertum III.
magni animi consiliique Principes in Ducatu
Saxoniae ac Septemviratu successores habuit,
sed illi liberos aut morbus, aut casus eripuit,
huic sterile matrimonium contigit, demùm
pari uterque pompâ, alius post alium compo-
siti hic, cineres atque ossa sua VVittebergæ re-
liquerunt, aut reddiderunt potiùs atque dedi-
carunt. *** Vix autem Alberto III. parentatum

** *Tabulae ejus, in quibus scribitur Angria, Westphalia, Sa-
xonia & Luneburgi Dux, hætenus sunt ineditæ, constatq; mihi ex di-
plomatis sequiorum temporum, Ascanios adhuc XV. seculo stirpi ipso-
rum fatali, eum titulum servasse, ut vidi in membranis Rudolphi III.*

*** *Balth. Menicius syntagm. epitaphior. Witteberg. Persona in
laudata oratione, Ge. Fabr. in El. Sax.*

erat, quum multi Principes spes animosque in
Saxoniam convertebant, præcipue Ericus Lau-
enburgicus obtendebat necessitudines, & petē-
do instabat, Cæsarisq; aures obtundebat, neq;
sic tamen voti compos est factus, propterea
quod Fridericus bellicosus, Princeps, quoad vi-
xit, in honesta imperatoris obsequia commo-
daq; intentus, prensante Lauenburgico, potior
meritorū dignitate esset, quippe qui bello Hus-
tarum impensas fecerat maximas, & suscepta
cōtra eos expeditione, multis ac difficilibus casi-
bus jactatus, vitam patriæ caritati posthabue-
rat, ac propter pericula imperii causa adita, ci-
catrices atque vulnera ad suam satisfactionem
non valitura esse per se ipse satis intellexerat, at-
que eò monuerat juxta & petierat, uti impe-
rator & Principes hæc æstimarent rectè atq;
considerarent labores suos, & quum eorum no-
mine ratio sufficientis satisfactionis constare si-
bi debeat, hoc duntaxat meritis suis repende-
rent præmium, quo apud posteritatem ab aliis,
præsertim à Lauenburgico, distingveretur. Sed
verò etiam magnam pecuniæ summam, quam
Fri-

Fridericus Septemvir Brandeburgicus in rationem induxerat, ex asse reddere, atq; impendia solvere omnia, & sumtibus, quos ille in conservatione hujus castri, donec lis judicaretur, collocaverat, omninò satisfacere, & provinciam hanc, afflictam alioqvi & temporum conditione miseram, & communi imp. Sigismundi Principumq; decreto sibi jam attributam, novo suscepto onere pacisci ac redimere, priusquam traderetur, necesse habuit. Quæ dum attingo, & paulò, quàm constitueram, longiùs persequor, possem una, quod multi & graves scriptores faciunt, à vetustate stirpis atqve ultimarum necessitudinum repetere argumenta atq; idoneas rationes, quibus & prærogativam generis, & juris Friderici commonstrarem, nisi ab hoc proposito alienum esset, atqve aliàs constaret **. Nunc enim brevitatem amo, & tantum sum-

C 3

ma

** *Fontes juris sunt in diplomate investituræ an. 1425. Buda dato: in rescriptis Sigismundi imp. an. 1426: 1434. formula, sive ut dicitur, contestatione ad concilium Basileense an. 1430. Conf. Petrus Albinus Chr. Misn. Balib. Mencius & Wolffgang. Craus in Friderico bellicoso, ubi sunt exempla dicti investituræ diplomatis, Ge. Spalatinus Chr. Sax. p. 35. ex JCTIS Lud. Persona, And. Knichen, novissimè Johannes Strauchius diss. II. p. 322. seqq. ut non sit, cur injuriam alleget Alb. Cranzius lib. 9. Sax. cap. 19.*

ma laudum capita confector, nisi quod ad
ejus gloriam adjicere debeo, primum fuisse,
qui regionis suae fines Academia ab se condi-
ta illustraret, & exemplo doceret, quanta ex
ea commoda ornamentaque in rempublicam
proficiscerentur. Quae famae celebritate cum
nomen consecutus esset maximum, tum a-
pud posteros ejus recordatio valuit, & Fride-
ricum III. Sapientem sic accendit atque in-
flamavit, ut in Saxoniae hoc limite litera-
rum religionisque sedem collocaret, a vitaeque
imitatione laudis praemia eruditis constitue-
ret, atque Academiam hanc quasi campum
exercendae industriae aperiret. De quo lauda-
bili instituto nil mutavere successores, & si-
mitem plane voluntatem atque studium ad
ornandam Academiam, amplificandasque for-
tunas attulerunt. Cumque postea bello Smal-
caldico, & vehementibus perniciosisque dissi-
diis Academiae rationes conturbatae essent,
DEUS immortalis afflatu suo excitavit Augu-
stum, qui & Academiam prope everfam in-
stauraret, & sacra a majoribus emendata con-
servaret, & pro sua erga patriam charitate
provideret, ne corruptelis depravarentur. Ne-
que eò secius allaboravit JOHANNES GEOR-
GIUS I. cujus quam magnum & memorabi-
le

le bello tricennali nomen, tam paterna semper propensaq; voluntas erga hanc Academia fuit, ut qui oppidum hoc in ruinis jacens, velut de integro firmaret, & vallo aggereq; communiret, atq; hoc studium, hanc diligentiam perpetuò adhiberet, ut tuta literis sedes hic præstaretur, & quod mirabitur posteritas, republica etiam afflictissima, dignitas hujus Academiae conservaretur. Quem morem exemplumq; à Divo Patre traditum etiam nunc servat Potentissimus Princeps Elector JOHANNES GEORGIUS II. ac toto animo huc incumbit, & vult jubetq;ve, ut quæ cum ad animæ salutem, tum quæ ad vitam moresq; & veram solidamq; eruditionem pertinent, pro suo quisque officio doceant fideliter ac discant, præmia expectaturi, quorum fructus magnus atq;ve luculentus est futurus. Agite igitur, CANDIDATI mei, capite animos virtute nomineq; vestro dignos, & quia Patres me hoc tempore Ordinis Philosophici Præsides esse voluerunt, me auctore ingredimini iter ad summos honores, quos scitis à majoribus nostris sapientiæ studiis esse constitutos. Nam quæ mea in Vos benevolentia est amorq; singularis, omnibus modis enitar atq; efficiam, ut intelligatis, per me commoda ornamenta-

217
2963

*Interim vid. Plato in Gorgia, ex Christianis Basilii, in homil. ad adolescentes, quomodo ex gentiliis proficere possint.

namentaq; vestra amplificari. Quamobrem capesite ejus dignitatis gradum, quem virtus atq; industria Vobis patefaciunt: ipse ego vobis viam muniam, nec verbis tantum, sed re ostendam, quemadmodum tanti possessionem honoris & recte consequi, & constanter uti frui possitis. * Excitate vos ad gloriam, & date mihi ordinisq; nostro ejus industriae specimen, ac credite, ea cum primis nosci in rebus humanis vera solidaq; bona, quibus a barbarie & imperito vulgo distinguimur: cetera inania esse & falsa. Haud v. errabo, si existimaverim, hoc esse tempus, quo semel iterumq; inclamem, & propositis verbo veteri praemiis efficacissime vos invitem.

Ἄρχαι μὲν ἀγῶν
τῶν καλίστων
Ἰθλων ταμίας.
Καιρὸς δὲ καλεῖ
Μηκέτι μέλλειν. *

P. P. Ipsis Epiphaniarum solennibus, divinitus religioni sapientiaq; propagandae consecratis. **

* Mercurium Divorum hominumq; interpretem veteres superstitiose sapientes, & ipsi augusti Caesares ita loquentem introducere solebant, cum studii votiq; auspiciatum exitum optarent, exemplo Juliani omnium imperatorum, qui vixerunt, doctissimi.

** Julianus Ἰουλιανὸς ipse hunc diem comiter habuit, & licet mentiretur pietatem, tamen in speciem coluit, & in omen laetae rei accepit, apud Ammian. Marcell. l. 21. p. 327. In primis olim Germanis felix fuit contra Gallos, quia eo Henricus VII. inauguratus est imperio, quod Galli affectabant. V. Alb. Argent. Chr. p. 115. collat. cum Conrado Vecerio in vita ejusd. Quod eo magis nunc sperandum est, & praecipue nobis optandum, ut sub Principe aequissimo vitam incolu- mem, ac studiorum ornamenta felicissime tueamur.

Handwritten scribbles in blue ink at the bottom right of the page.

